

**Handleiding instroom Duitse studenten
Bestemd voor intakers en deelnemersadministraties
(sectoraal / centraal)**

Dit is een van de vier handleidingen / brochures die medewerkers op een ROC kunnen gebruiken bij de instroom van Duitse studenten

Nijmegen, 19 november 2007

Aad van den Hoek, m.m.v. Peter van der Linden

Eindredactie: Renie Hesseling

Inhoudsopgave:

	Pagina
Inleiding	3
Veel voorkomende vragen én antwoorden	4
Hoe kan ik de handleiding gebruiken?	
1 Intake en formulieren	5
1.1 Welke formulieren zijn nodig bij een intake?	
1.2 Aanmelden Taalcursus	
1.3 Krijg ik de ouders ook nog te zien?	
1.4 Kunnen we met een Duitstalige test de studenten nog beter intaken?	
1.5 Moet er door de Duitse student lesgeld betaald worden?	
1.6 Krijgt een Duitse student het lesgeld terug?	
1.7 Krijgt een Duitse student studiefinanciering in Nederland als hij 18 jaar en ouder is?	
1.8 Weten Duitse studenten dat ze met allerlei kosten rekening dienen te houden?	
1.9 Wat moet er gebeuren met de Duitstalige formulieren van de studenten?	
2 Taal en diplomawaardering en testen	7
2.1 Spreekt een Duitse student wel Nederlands?	
2.2 Hoe is de taalcursus voor Duitse studenten geregeld?	
2.3 Is het verstandig om de studenten te testen?	
2.4 Waar kunnen studenten met hun Duitse diploma's geplaatst worden?	
3 Als het onderwijs is begonnen	9
3.1 Zijn Duitse studenten te spreken over ons beroepsonderwijs?	
3.2 Bestaat er voor de Duitse studenten nog een speciale begeleiding?	
3.3 Hoe is de taalontwikkeling van de student?	
3.4 Wat kan een Duitse student beginnen met een Nederlands diploma?	
4 Duitse leerlingen in Nederlands beroepsonderwijs: achtergronden	10
4.1 Hadden we niet een expert bij ROC Nijmegen die zorgde voor de Duitse studenten?!	
4.2 Waarom melden Duitse studenten zich bij een Nederlands Mbo-opleiding?	
4.3 Wat trekt Duitsers in het Nederlandse onderwijs aan?	
4.4 Zijn Duitse studenten over ons beroepsonderwijs voorgelicht?	
4.5 Zijn Duitse studenten gemotiveerd?	
4.6 Wat is de taalachtergrond van de Duitse studenten?	
4.7 Waar moet ik rekening mee houden bij correspondentie/telefonie met een Duitse student?	
Overzicht van de bijlagen / hulpmiddelen in deze fase van de instroom	12
Bijlage 1 Intake controlelijst	
Bijlage 2 Aanmeldingsformulier taalcursus	
Bijlage 3 Duitstalige formulieren	
Bijlage 4 Instructie downloaden aanvraagformulier tegemoetkoming lesgeld	
Bijlage 5 Aanvraagformulier tegemoetkoming lesgeld	
Bijlage 6 Instructie bij het aanvragen van een sofi-nummer	
Bijlage 7 Aanbevelingsbrief bij het aanvragen van een sofi-nummer	
Bijlage 8 Aanbevelingsbrief bij het openen van een Nederlandse bankrekening	
Bijlage 9 Overzicht Duitse en Nederlandse onderwijs	
Bijlage 10 Artikel uit ZigZag: enthousiaste Duitse studenten	

Overig beschikbare informatiemateriaal down te loaden via: www.lerende-euregio.com
(knop "publicaties):

1. Deutsch - Niederländisches Wörterbuch Nederlands –Duits woordenboek. Dit woordenboek biedt alle actuele begrippen voor hen die werken in het beroepsonderwijs, te maken hebben met de arbeidsmarkt en voor hen die samenwerken in grensoverschrijdende projectgroepen.
2. Beroepsonderwijs in Duitsland.
Deze brochure biedt een inleiding in de specifieke aard en opbouw van het beroepsonderwijs in Duitsland.
3. Berufsbildungssystem in den Niederlanden.
Deze brochure biedt een inleiding in de specifieke aard en opbouw van het beroepsonderwijs in Nederland.
4. (Vervolg)opleidingen in de zorg en verpleging (Sozial- und Krankenpflege)
een vergelijking tussen Nederland en Duitsland. Deze studie biedt inzicht in de wijze waarop beide onderwijssystemen opgebouwd en beide kwalificatiewegen tot stand komen.
5. Aus- und Weiterbildungen in der Sozial- und Krankenpflege (Zorg en Verpleging) im deutsch-niederländischen Vergleich. Deze studie biedt inzicht in de wijze waarop beide onderwijssystemen opgebouwd en beide kwalificatiewegen tot stand komen.
6. Cd-rom "Bedrijfscultuur in Duitsland / Betriebskultur in den Niederlanden".
Met gespiegelde video's rond bedrijfssituaties, audio- en datafiles met do's en don't's over werken in het buurland.
7. Aussicht euregional assessment (uitgave najaar 2007)
Duitstalige aanleg testen voor verbaal en non-verbaal logisch redeneren. Deze testen geven een inschatting van de kansen op succes bij het volgen van een beroepsopleiding op MBO niveau 2 of 4.
8. Aussicht Berufsinteressesettest (uitgave najaar 2007)
Duitstalige beroepeninteressesettest voor MBO beroepen.
9. Aussicht Berufsinteressesettest (uitgave najaar 2007)
Duitstalige beroepeninteressesettest voor MBO beroepen.

Inleiding

De laatste jaren strijken in het universitaire en in het hogere beroepsonderwijs in de grensstreek een toenemend aantal Duitse studenten neer. Uit een Expertmeeting in Kleve, georganiseerd door de Lerende Euregio, bleek dat ook het gehele mbo-veld in de grensstreek dit verschijnsel kent. Zo had ROC Nijmegen in het schooljaar 2006-2007 in totaal zo'n zeventig studenten binnen de muren. In het schooljaar 2007-2008 is het aantal toegenomen tot 110 studenten uit Duitsland.

Het strategische beleid van ROC Nijmegen kenmerkt zich de laatste jaren door het voeren van een initiatiefrijke politiek in het nabije grensgebied (Euregio) om op de onderwijs- en arbeidsmarkt een sterke speler te zijn. Het managementteam heeft zich er nadrukkelijk voor uitgesproken dat de stroom van nieuwe (Duitse) studentenpopulaties de positie van onze school versterkt en dat zo flexibel gereageerd wordt op vragen uit de markt.

Uit de ervaringen van de afgelopen jaren is gebleken dat er specifieke kennis noodzakelijk is om deze instroom succesvol te laten verlopen. Door een actieve, klantvriendelijke opstelling in de opvang kunnen ROC's deze Duitse jongeren een kansrijke opleiding bieden.

ROC Nijmegen heeft het initiatief genomen om begeleidingsinstrumenten voor de opleidingsinfrastructuur van het Nederlandse beroepsonderwijs te ontwikkelen. Door het samenstellen van handleidingen, talencursussen en assessmentinstrumenten wordt de instroom en vergemakkelijkt. Graag delen wij deze kennis met alle belangstellende scholen in het grensgebied.

De voorliggende handleiding is bestemd voor intakers, medewerkers deelnemersadministratie (centraal en sectoraal) en mentoren. De handleiding is bedoeld om knelpunten te signaleren en met tips en praktische hulpmiddelen oplossingen te bieden. Deze en de andere handleidingen zijn groeidocumenten omdat ze voortdurend aan de veranderende actualiteit worden aangepast.

Wat is de werkwijze van de handleidingen?

De werkwijze om de functionaris, die van deze handleiding gebruik maakt te informeren, is de volgende. Er zijn vier hoofdstukken die elkaar wat betreft de instroom van de student min of meer logisch opvolgen:

1. intake en formulieren
2. taal, diploma en tests
3. als het onderwijs begonnen is.
4. algemene achtergronden

Per onderdeel worden de vragen rond knelpunten genoemd die daaronder worden beantwoord. Indien dit noodzakelijk is, wordt er verwezen naar een bijlage waarmee het vraagstuk praktisch opgelost kan worden.

De volgende handleidingen / brochures en instrumenten zijn in PDF te downloaden op de website: www.lerende-euregio.com zie knop rechts "Publikaties":

- Brochure voor Nederlandse docenten met Duitse studenten die een beroepsopleiding aan een ROC volgen
- Brochure voor Duitse leerlingen (en hun decanen) die een beroepsopleiding aan een ROC willen beginnen
- Handleiding instroom Duitse studenten. Bestemd voor intakers en deelnemersadministraties (sectoraal / centraal)
- Digitaal Assessmentinstrument (in het Duits) voor Duitse leerlingen
- Gebruikershandleiding Euregionaal Assessment Aussicht

Renie Hesseling
Projectleider Euregio Transfer

Veel voorkomende vragen én antwoorden:

Hoe kan ik de handleidingen gebruiken?

De werkwijze om de functionaris, die van deze handleiding gebruik maakt te informeren, is de volgende. Er zijn vier hoofdstukken die elkaar wat betreft de instroom van de student min of meer logisch opvolgen:

1. intake en formulieren
2. taal, diploma en testen
3. als het onderwijs begonnen is.
4. algemene achtergronden van Duitse leerlingen

Per onderdeel worden de vragen rond knelpunten genoemd die daaronder worden beantwoord. Indien dit noodzakelijk is, wordt er verwezen naar een bijlage waarmee het vraagstuk praktisch opgelost kan worden.

1 Intake en formulieren

1.1 Welke formulieren zijn nodig bij een intake?

Bij een intake gaat het om verschillende administratieve zaken zoals, identiteitsvaststelling, diplomavaststelling, inschrijving bij de opleiding die aansluit etc. Bij de intake van een Duitse student komen net iets andere formulieren aan de orde dan bij de Nederlandse studenten hiervoor is een controlelijstje gemaakt.

Zie bijlage 1: Intake controlelijst

1.2 Aanmelden Taalcursus

Als een Duitse student zich aanmeldt voor een Nederlandse beroepsopleiding is hij verplicht om in zijn eigen tijd een ROC-taalcursus Nederlands te volgen. Uiteraard mag hij ook bij andere instituten een taalcursus volgen. Er is vrijstelling van de verplichte taalcursus mogelijk, maar dat kan alleen als de student aan kan tonen dat hij het Nederlands goed beheerst.

Zie bijlage 2: aanmeldingsformulier taalcursus

1.3 Krijg ik de ouders ook nog te zien?

Na de voorlichting in Duitsland en Nederland blijkt dat veel potentiële studenten en hun ouders graag individueel (eventueel klein groepjes) hun vragen beantwoord willen zien. Dit gaat meestal op afspraak. Ouders vinden het belangrijk even persoonlijk met de “directeur” van het ROC gesproken te hebben. In hem zien ze de vertegenwoordiger aan wie zij hun kind toevertrouwen. Vaak komen ze ook mee naar het intakegesprek.

1.4 Kunnen we met een Duitstalige test de studenten nog beter intaken?

Klopt! Er is bij het ROC Nijmegen een Duitstalige, digitale test ontwikkeld die een goede voorspelling kan doen over de kansen op succes van studenten. Aussicht bestaat momenteel uit 2 verschillende testen:

a. Aussicht: capaciteitentest

Deze test biedt de mogelijkheid om de verbale- en non-verbale aanleg van de Duitse student te meten en daarna te vergelijken met die van zijn Nederlandse collega's. Met de test kan een inschatting gemaakt worden van de kansen op succes bij een opleiding op elk mbo-niveau. De uitslag van de test biedt de opleiding een belangrijker gegeven dan het taalniveau op moment van intake.

b. Aussicht: beroepsinteressesettest

Deze test biedt de mogelijkheid om de beroepsvoorkeur van een Duitse student in beeld te brengen. De test kan gebruikt worden bij de keuzebegeleiding of bij de vaststelling of een student zich aanmeldt bij de juiste opleiding.

Beschikbaar: Aussichttest downloaden via: www.lerende-euregio.com (knop "publicaties"). Zie ook: handleiding Aussicht op deze website. De tests staan ook op het netwerk van het ROC Nijmegen en zijn via het netwerkaccount van Startpunt te gebruiken.

1.5 Moet er door de Duitse student lesgeld betaald worden?

Een Duitse student die nog geen achttien jaar is, hoeft in Nederland nog geen schoolgeld te betalen. Daarmee hoeft hij ook geen terugbetaling lesgeld aan te vragen. Voor studenten die op 1 juli achttien jaar of ouder zijn moet lesgeld betaald worden.

1.6 Krijgt een Duitse student het lesgeld terug?

Als er lesgeld is betaald, is het mogelijk een deel hiervan terug te krijgen. De tegemoetkoming studiekosten kan aangevraagd worden bij de IB-groep en wel via een digitaal te downloaden aanvraagformulier studiefinanciering EuE. Dit is een formulier in het Nederlands en Engels, helaas niet in het Duits. Er blijkt er nog al eens wat fout te gaan bij de aanvraag bij de IBG. De Duitse student die in Duitsland woont kan namelijk geen studiefinanciering aanvragen. Hij kan alleen een terugbetaling lesgeld aanvragen. Dit is uiteraard een ander formulier dan standaard door de Nederlanders wordt ingevuld. Voor de meeste Nederlanders is de IBG al een lastige hobbel met aanvraagformulieren en telefoonmenu's. Als dit in een vreemde taal moet, blijkt dit regelmatig fout te gaan.

Zie bijlage 3: Voor hulp en uitleg bij deze teruggave zie de bijlage “Duitstalige formulieren”

1.7 Krijgt een Duitse student studiefinanciering in Nederland als hij 18 jaar en ouder is?

In het algemeen niet. In een aantal gevallen kan de Duitse leerling wel voor studiefinanciering in aanmerking komen, namelijk als zijn ouders langer dan 5 jaar hier wonen en / of werken, of wanneer hijzelf een baantje (regulier) heeft van meer dan 32 uur per maand. Het probleem is dan wel dat hij de teruggaven dan niet krijgt, want dat geldt alleen als je niet voor studiefinanciering in aanmerking komt. Dit betekent dat hij dan moet afwegen of kiezen voor studiefinanciering en OV-jaarkaart in Nederland of voor teruggave. Ligt vaak aan de afstanden.

Vervolgens: als inwoner van de Europese Unie heeft de student recht op een gedeeltelijke terugbetaling van het lesgeld. (Zie hierboven). Zie hieronder voor BaföG (verklaring die student voor de Duitse overheid moet laten invullen om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming voor de studiekosten.)

1.8 Weten Duitse studenten dat ze met allerlei kosten rekening dienen te houden?

In de voorlichting in Duitsland en in Nederland wordt aan Duitse studenten uitgelegd met welke zaken zij te maken krijgen. Er is zelfs een speciale brochure om ze over alle drempels heen te helpen.

Enkele kostenposten waarvan ze op de hoogte zijn:

- De eerder genoemde taal cursus
- Boeken, kleding en gereedschap: gemiddeld 250 tot 700 euro per jaar (dit verschilt per opleiding.)
- Ouderbijdrage: wordt per sector vastgesteld en bij de ouders van een student in rekening gebracht.

1.9 Wat moet er gebeuren met de Duitstalige formulieren van de studenten?

Enkele veel voorkomende formulieren waarmee de Duitse studenten bij de studentenadministratie aankomen zijn verklaringen voor BaföG en NIAG.

Het **BaföG** formulier is verklaring die student voor de Duitse overheid moet laten invullen om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming voor de studiekosten. De school wordt gevraagd om d.m.v. een stempel en ondertekening aan te tonen dat de student officieel is ingeschreven. Een leerling kan alleen maar in aanmerking komen als hij op de beroepsopleidende leerweg (dus niet voor BBL – leerlingen!) zit en de Duitse staat de opleiding als Berufsfachschule erkend heeft. Hiervoor heb je als school eigenlijk wel de vrijstellingsverklaring van de Bezirksregierung nodig die regelt dat de leerling dan vrijstelling via de Nederlandse school krijgt voor de vervulling van de Berufsschullehrpflicht (duurt tot 21 jaar)

Het tweede formulier, dat van de busonderneming **NIAG**, is een bewijs voor de student om voor een gereduceerd tarief in aanmerking te komen. De school wordt gevraagd om d.m.v. een stempel en ondertekening aan te tonen dat de student officieel is ingeschreven.

Zie bijlage 4: Voor hulp en uitleg zie bijlage “Instructie downloaden aanvraagformulier tegemoetkoming lesgeld.”

2 Taal, diplomawaardering en testen

2.1 Spreekt een Duitse student wel Nederlands?

Soms hebben studenten uit het grensgebied enkele jaren Nederlands op school gehad. Vaak spreken ze op het moment van intake geen Nederlands. Aangeraden wordt om even de tijd en rust te nemen en te kijken of met Engels de situatie te klaren is. In voorlichtingen zijn ze er van op de hoogte gesteld dat ze, voorafgaande aan het schooljaar, verplicht aan een taalcursus moeten meedoen om toelaatbaar te zijn.

Er wordt door de ROC directie aangedrongen op enige souplesse bij de toelating. Uit de praktijk blijkt dat de Duitse studenten relatief snel de Nederlandse taal oppakken. Reken studenten in deze fase niet af op het ontbreken van de Nederlandse taal. Via een specifieke test "Aussicht" (hierna te bespreken) krijgen we een gedetailleerd inzicht in hun capaciteiten en daarmee in de kansen op succes bij een Nederlandse mbo-opleiding.

Beschikbaar op aanvraag: Gebruik het "Deutsch- Niederländisches Wörterbuch / Nederlands-Duits Woordenboek", uitgave ROC Nijmegen. Dit boekwerk is gezien de omvang niet in de handleiding opgenomen. U kunt het als PDF downloaden van <http://www.lerende-euregio.com/nl/>, onder de knop "Publicaties" Nog enige tijd als hard copy te bestellen bij m.argante@roc-nijmegen.nl

2.2 Hoe is de taalcursus voor Duitse studenten geregeld?

Voor alle Duitse studenten geldt dat zij in hun eigen tijd, verplicht moeten deelnemen aan een taalcursus. Deze wordt centraal geregeld en hierover zijn met de studenten afspraken gemaakt. Slechts een enkeling kan hiervoor vrijstelling krijgen. Afhankelijk van hun voorkennis zijn de meeste studenten dan al snel instaat om de lessen te volgen. Wel is er een probleem bij de intake van de opleiding. Deze vindt vaak al plaats voordat de taalcursus is afgerond of zelfs al is begonnen. Het is uitdrukkelijk beleid van de sectordirecteuren om dan bij de toelating enige souplesse toe te passen.

2.3 Is het verstandig om de studenten te testen?

Om meer zicht te krijgen op het abstractieniveau (intelligentie) van de Duitse student is het Duitstalige testprogramma Aussicht ontwikkeld. Dit programma biedt een objectief inzicht in de kansen op succes voor een Duitse student bij een opleiding aan een ROC.

Beschikbaar op aanvraag: Digitaal assessmentinstrument en gebruikershandleiding Aussicht downloaden via: www.lerende-euregio.com (knop "publicaties"). Eveneens via Intranet van ROC Nijmegen beschikbaar.

2.4 Waar kunnen studenten met hun Duitse diploma's geplaatst worden?

Navraag bij COLO (landelijk orgaan voor o.a. diplomawaardering) en ervaring van de afgelopen drie jaar, laten zien dat we het volgende schema aan kunnen houden:

Benaming zoals u deze op het Duitse diploma aantreft:	Toelichting op Duitse diploma:	In Nederland plaatsbaar op:
Hauptschulabschluss: 9	School verklaart dat student de volledige Hauptschule niet heeft afgesloten	BOL / BBL niveau 1
Hauptschulabschluss: 10A	Hauptschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-kader opleiding	BOL / BBL niveau 2
Hauptschulabschluss: 10B Sekundarabschluss 1 = Fachoberschulreife	Hauptschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-T.	BOL / BBL niveau 3 / 4
Realschule: 10 = Sekundarabschluss 1 = Fachoberschulreife	Realschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-T.	BOL / BBL niveau 3 / 4
Berufskolleg (na Hauptschule of Realschule) Berufsgrundschule (Abschlusszeugnis)	Student had na Hauptschulabschluss nog geen diploma maar heeft dit nu behaald in het Berufsgrundschuljahr (op een Berufskolleg)	BOL / BBL niveau 2

Berufsfachschule (na Hauptschule of Realschule)	De student heeft dit diploma (theoretisch deel) echter zonder het in Duitsland verplichte stage-onderdeel. Advies: Laat student de belangrijkste vakken van zijn deze opleiding beschrijven. Op basis hiervan instromen in 2 ^e leerjaar van de opleiding	BOL 4
---	---	-------

Zie bijlage 9: Schema Duits onderwijs en Nederlands onderwijs

Beschikbaar op aanvraag: Gebruik het boekwerk “Beroepsonderwijs in Duitsland”. Het is gezien de omvang niet in de handleiding opgenomen. U kunt het als PDF downloaden van <http://www.lerende-euregio.com/nl/>, bij de knop “publicaties”. Nog enige tijd als hard copy te bestellen bij m.argante@roc-nijmegen.nl

Beschikbaar op aanvraag: Gebruik het “Deutsch-Niederländisches Wörterbuch / Nederlands – Duits Woordenboek”, uitgave ROC Nijmegen. Dit boekwerk is gezien de omvang niet in de handleiding opgenomen. U kunt het als PDF downloaden van <http://www.lerende-euregio.com/nl/>. Nog enige tijd als hard copy te bestellen bij m.argante@roc-nijmegen.nl

3 Als het onderwijs begonnen is

3.1 Zijn Duitse studenten te spreken over ons beroepsonderwijs?

Uit interviews met Duitse studenten blijkt dat zij zeer tevreden zijn over hun opleiding. Het betreft dan o.a. de informele manier van lesgeven, de omgang van studenten met docenten, de stageopdrachten etc. Zij hebben er de lange reis tussen school en thuis voor over. Een duidelijk voorbeeld van deze tevredenheid blijkt uit het interview in ZigZag 48, 2007 (informatieblad van ROC Nijmegen).

Ook blijkt dat onze docenten tevreden zijn over hun Duitse studenten. Uiteraard zijn er in het begin wat taalproblemen maar het zijn (over het algemeen) gemotiveerde, ijverige studenten.

Zie bijlage 10: ZigZag

3.2 Bestaat er voor de Duitse studenten speciale begeleiding?

Naaste de verplichte taal cursus voor Duitse studenten is er geen specifieke, op deze groep gerichte hulp georganiseerd. Eventueel maken ze gebruik van de gangbare studentenondersteuning in het ROC. Dat wil zeggen dat zij, voordat ze student zijn, gebruik kunnen maken van het infocentrum. Op afspraak is er loopbaanadviseur beschikbaar die Duits spreekt. Als ze eenmaal ingeschreven zijn, is de mentor aanspreekpunt voor verzoeken om hulp. De mentor kan dan eventueel verdere hulp organiseren. Uiteraard is voor veel Duitse studenten in het begin extra ondersteuning Nederlands noodzakelijk.

3.3 Hoe is de taalontwikkeling van de student?

Het blijkt in de praktijk dat een gemotiveerde student na ongeveer een halfjaar redelijk goed het Nederlands beheerst. In het begin komt het vaak voor dat de passieve kennis voldoende is, dus dat hij Nederlands verstaat / leest. De actieve taalvaardigheid is vaak een groter probleem en kost meestal meer tijd. Kortom je vraagt in het Nederlands en krijgt in het begin een antwoord in het Duits.

Omdat de Duitse taal erg verwant is aan het Nederlands, is het niet reëel om een Duitse student te vergelijken met de mediterrane of Afrikaanse allochtoon waar het Nederlandse onderwijs inmiddels ervaring mee heeft.

Kortom het is steeds een kwestie van maatwerk en enig geduld om de Duitse student te laten wennen aan de Nederlandse omgeving. Belangrijk is te weten dat in de grensregio tweetalige werknemers zeer gewild zijn.

Beschikbaar op aanvraag: Gebruik het “Deutsch- Niederländisches Wörterbuch / Nederlands – Duits Woordenboek”, uitgave ROC Nijmegen. Dit boekwerk is gezien de omvang niet in de handleiding opgenomen. U kunt het als PDF downloaden van <http://www.lerende-euregio.com/nl/>, onder de knop “Publikaties”. Nog enige tijd als hard copy te bestellen bij m.argante@roc-nijmegen.nl

3.4 Wat kan een Duitse student beginnen met een Nederlands diploma?

Het Nederlandse diploma kent een grote waarde. Door de Kamer van Koophandel en de German Dutch Businessclub in Kleve is meer dan eens geuit dat tweetaligheid van grote waarde is voor de Nederlands – Duits economisch verkeer. Grote, internationale ondernemingen in de Euregio weten de diploma's op waarde te schatten. De Europese onderwijspolitiek werkt hard aan transparantie van de diploma's. Ook met de sociale partners (Industrie- und Handelskammer, Handwerkskammer, vakbonden en andere experts is in het grensgebied overleg om tot meer afstemming en samenhang te komen. Gezien de complexiteit is de weg van bi-diplomerij ver weg.

4 Duitse leerlingen in Nederlands beroepsonderwijs: achtergronden

4.1 Hadden we niet een expert bij ROC Nijmegen die zorgde voor de Duitse studenten?

Klopt! Een van de vele projecten die we de afgelopen jaren in de Euregio (het grensgebied met Duitsland) uitvoerden, betrof het project EAB van Peter van der Linden (sector Techniek.) Samen met een Duitse partner (Theodor Brauerhaus) zijn in die projectperiode ruim honderd studenten met een opleiding gestart. Besloten is om de opgebouwde kennis in de “staande” organisatie te laten indalen. Peter zal een minder vooraanstaande rol gaan spelen.

4.2 Waarom melden Duitse studenten zich bij een Nederlands mbo-opleiding?

Veel Duitse jongeren kunnen niet aan een zogenaamde *Lehrstelle* komen. In Duitsland is een stageplaats verplicht om onderwijs te kunnen volgen. Omdat het economisch minder goed gaat in Duitsland is op de arbeids- / opleidingsmarkt een verdringingseffect ontstaan waardoor de beter opgeleide schoolverlaters als eerste aan een praktijkopleidingsplaats komen. Er zijn ook andere redenen die het Nederlandse onderwijs aantrekkelijk maken (zie onder)

4.3 Wat trekt Duitsers in het Nederlandse onderwijs aan?

Enkele aantrekkelijk punten van Nederlands onderwijs voor Duitse studenten blijken te zijn:

- Nederlandse scholen bieden soms moderne, luxe gebouwen, met veel ICT;
- Tweetaligheid in het grensgebied is een pré en geeft meer kansen op werk;
- Nederlands onderwijs is soms wat moderner, praktijk- en studentgericht;
- Kiezen voor een opleiding in Nederland biedt een beter perspectief dan werkloos zijn in Duitsland;
- De mogelijkheid een beroepsopleiding te kiezen die je zelf wilt;
- Er bestaan in Nederland vele opleidingen die in Duitsland niet bekend zijn.

4.4 Zijn Duitse studenten over ons beroepsonderwijs voorgelicht?

Ja zeker, er zijn verschillende vormen van voorlichting. Het is mogelijk dat studenten in Duitsland al zijn voorgelicht door vertegenwoordigers van onze school. Daarnaast kan een partner van ROC Nijmegen, het *Theodor Brauer Haus*, hebben meegewerkt aan aanmelding, publiciteit en voorlichting. Verder is er op de scholingsmarkten een opvang voor Duitstalige studenten, er zijn folders en brochures.

Zie ook: Brochure “Duitse studenten (en hun decanen) die in Nederland willen studeren.” Downloaden via: www.lerende-euregio.com (knop “publicaties)

4.5 Zijn Duitse studenten gemotiveerd?

Een Duitse student die er voor kiest vele kilometers extra te reizen en de taalcursus met succes heeft afgerond, heeft laten zien niet voor werkloosheid maar voor een diploma en voor werk te kiezen. De ervaring heeft ook geleerd dat het voor studenten met een afgebroken schoolcarrière zeer wel mogelijk is om in Nederland een opleiding te volgen. Uiteraard blijft voldoende motivatie en doorzettingsvermogen van groot belang. Een positieve benadering met een klantgerichte, open en vriendelijke houding op ons ROC is van groot belang in het leerproces.

Zie ook bijlage 13: Brochure voor Nederlandse docenten met Duitse studenten die een beroepsopleiding aan een ROC volgen. Downloaden via: www.lerende-euregio.com (knop “publicaties)

4.6 Wat is de taalachtergrond van de Duitse studenten?

Het niveau t.a.v. de Nederlandse taalvaardigheid is zeer verschillend. Dit komt doordat er in de grensregio diverse vermengingen zijn waarbij bijv. vader, moeder, opa of oma Nederlander zijn en daarmee Nederlands voor sommige jongeren een 2^e taal is. Verder zijn er middelbare scholen die Nederlands als verplicht- of keuzevak aanbieden (bijvoorbeeld 3 jaar lang ca. 3 uur per week.) Maar het komt ook voor dat een Duitse jongere absoluut geen Nederlands kent voor hij aan de verplichte taalcursus begint. Daar komt ook nog bij dat Duitsland, net als Nederland, etnische minderheden kent die ook het Duits onvoldoende beheersen maar wel bijv. Turks of Pools.

4.7 Waar moet ik rekening mee houden bij correspondentie/telefonie met een Duitse student?

Wees er op bedacht dat een brief naar Duitsland, ook in ons grensnabije gebied, wel een dag of acht tot tien onderweg kan zijn. Bij het maken van afspraken dient hiermee rekening te houden. Even bellen, kan dit probleem oplossen. Het landnummer van Duitsland luidt: 0049- (daarna de nul van kengetal weglaten).

Overzicht van de bijlagen / hulpmiddelen in deze fase van de instroom

Bijlage 1: Intake controlelijst

INTAKE DUITSTALIGE STUDENTEN 19 en 27 juni 2007		
1. Controle naam, adres, etc		
2. Controle documenten : - kopie diploma('s) ;cijferlijst(en) - kopie identiteitskaart, paspoort - uittreksel bevolkingsregister - kopie ziektekostenverzekering		
4. Definitieve keuze noteren	BOL	BBL
5. Bij BBL wijzen op het schrijven van een sollicitatiebrief (voorbeeld meegeven)	Bijlage sollicitatiebrief	
6. Bij BOL wijzen op Taalcursus	Bijlage meegeven	
7. Opmerkingen m.b.t. motivatie etc.		
Vergelijkbaarheid Duitse en Nederlandse vooropleiding en diploma:		
Benaming zoals u deze op het Duitse diploma aantreft:	Toelichting op Duitse diploma:	In Nederland plaatsbaar op:
Hauptschulabschluss: 9	School verklaart dat student de volledige Hauptschule niet heeft afgesloten	BOL / BBL niveau 1
Hauptschulabschluss: 10A	Hauptschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-kader opleiding	BOL / BBL niveau 2
Hauptschulabschluss: 10B Sekundarabschluss 1 = Fachoberschulreife	Hauptschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-T.	BOL / BBL niveau 3 / 4
Realschule: 10 = Sekundarabschluss 1 = Fachoberschulreife	Realschule is met diploma afgesloten. Vergelijkbaar met VMBO-T.	BOL / BBL niveau 3 / 4
Berufskolleg (na Hauptschule of Realschule) Berufsgrundschule (Abschlusszeugnis)	Student had na Hauptschulabschluss nog geen diploma maar heeft dit nu behaald in het Berufsgrundschuljahr (op een Berufskolleg)	BOL / BBL niveau 2
Berufsfachschule (na Hauptschule of Realschule)	De student heeft dit diploma (theoretisch deel) echter zonder het in Duitsland verplichte stage-onderdeel. Advies: Laat student de belangrijkste vakken van zijn deze opleiding beschrijven. Op basis hiervan instromen in 2 ^e leerjaar van de opleiding	BOL 4

Bijlage 2: Aanmeldingsformulier taalcursus

Anmeldung Sprachkurs Schuljahr **

ROC Nijmegen

Name:

Vorname:

Straße:

PLZ/Wohnort:

Telefon: 0049

E-mail:

Meldet sich für den Sprachkurs Niederländisch des Schuljahres **.-----

Kosten des Sprachkurses:

PC-Lizenz und Materialkosten: €

Mit freundlichen Grüßen,

ROC Nijmegen

Sprachkurs Niederländisch Schuljahr **

Anfang des Sprachkurses: 13. August ***ab 10.00 Uhr

Weitere Daten: 14, 15, 16, 17 August **

20, 21, 22, 23 und 24. **

Standort:

Sektor Reïntegratie en Educatie

Berg en Dalseweg 81, Nijmegen

Bijlage 3: Duitstalige formulieren

3.1 aanvraagformulier BAföG

Dit is een formulier waarmee de Duitse student via de sociale dienst van zijn woonplaats een bijdrage kan aanvragen in de extra kosten i.v.m. het studeren in Nederland. Het formulier moet worden ingevuld door de studentenadministratie zoals het voorbeeld hieronder en meegegeven worden aan de student.

3.2 aanvraagformulier NIAD

Dit is een verklaring dat de student staat ingeschreven bij ROC Nijmegen en daar mee kan hij in aanmerking komen voor een goedkoper busabonnement. Behoeft alleen maar stempel OC. Een voorbeeld is momenteel niet beschikbaar omdat dit meestal direct wordt meegenomen door de student.

Formblatt 2

Förderungsnummer: _____

Organisationsnr.: _____

Bescheinigung nach § 9 BAföG
über den Besuch einer Ausbildungsstätte, die Teilnahme an einem Praktikum/Fernunterrichtslehrgang

Nur von der Ausbildungsstätte auszufüllen

Name der Ausbildungsstätte/Ausbildungsstelle für das Praktikum/Fernstudium:

Anschrift (Straße, Nr., PLZ, Ort):

Nur für Schulausbildung ab Klasse 10

Die Angaben beziehen sich auf das Schuljahr **20 07 / 20 08**

Gymnasium, integrierte Gesamtschule, Realschule, Hauptschule
 Fachoberschule, deren Besuch eine abgeschl. Berufsausbildung nicht voraussetzt
 Fachoberschule, deren Besuch eine abgeschl. Berufsausbildung voraussetzt
 Abendhochschule
 Sonstige Schulart/Ausbildungsstätte

Berufsausbildung
 Abendhochschule
 Kolleg

Berufsschule, deren Besuch einen berufsqualifizierenden Abschluss vermittelt
 Fachschule, deren Besuch eine abgeschlossene Berufsausbildung voraussetzt
 Fachschule, deren Besuch eine abgeschlossene Berufsausbildung nicht voraussetzt

Durch Rechtsverordnung nach § 2 Abs. 3 BAföG in den Förderungsbereich einbezogene Ausbildungsstätte:

Fachliche Richtung/Berufsfeld/Bezeichnung des Lehrgangs: **Elektrotechnik NIVU 2**

Klassen/Jahrgangsstufe: **1** Semester: **1 2 3 4 5 6 7 8**

Wird die Klasse/dies Semester wiederholt? nein ja, und zwar _____

wegen Nichterreichens des Klassenziels auf Empfehlung der Ausbildungsstätte freiwillig

Rechts der angekauften Ausbildung (weiter Schuljahr): **Tag/Monat/Jahr 15-08-2007**

Vorausichtlicher Zeitpunkt der Abschlussprüfung an der Ausbildungsstätte: **Monat/Jahr 15-06-2009** Art des Abschlusses: **Diplom**

ohne Abschlussprüfung - der letzte Schuljahr: **Tag/Monat/Jahr**

Werden mindestens 20 Wochenstunden vorgeschriebener Unterricht erteilt? ja nein

Bei privaten Ausbildungsstätten: Zahl der Fernunterrichtstage im Ausbildungsjahr (einschl. Sonntage): **_____**

Höchstkosten (bei Internatunterbringung/Tageshilfskosten (ohne Schulpf.) monatlich EUR: **_____**

Kostenfreie Monate: **_____**

Es wird bestätigt, dass die Angaben zu den Zeilen 8 - 25 richtig und vollständig sind. Es ist bekannt, dass unrichtige und unvollständige Angaben als Ordnungswidrigkeit geahndet werden können und dass die Ausbildungsstätte verpflichtet ist, das o.g. Amt für Ausbildungsförderung unverzüglich zu unterrichten, wenn der/die Auszubildende die Ausbildung abbricht.

Ort, Datum: **Nijmegen 29 juni 2007** (Stempel) **stempel ROC-Nijmegen**
Unterschrift der Ausbildungsstätte

Bijlage 4: Instructie downloaden aanvraagformulier tegemoetkoming lesgeld.

Met de onderstaande instructielijst wordt het mogelijk gemaakt om de student zelf zijn aanvraag formulier voor tegemoetkoming lesgeld te laten downloaden.

Een aanvraag formulier is te downloaden via internet.
www.lbgroep.nl met daarna de volgende acties.
rechts boven in : international visitors
links boven de 3e more info
brochures and forms
in het oranje blok middelste > applications for restitution

Bijlage 6: Instructie bij het aanvragen van een sofi-nummer

Met de onderstaande lijst geeft de u de Duitse student instructie hoe hij moet handelen bij de aanvraag van een sofi-nummer aanvragen. Het aanvragen van een sofi-nummer kan alleen maar telefonisch bij de belastingtelefoon. Hierna volgt een instructie die kan leiden tot een sofi-nummer.

Voorbereiding van het telefoongesprek:

Zorg dat je je eigen telefoonnummer kunt doorgeven en heb een agenda bij de hand om een afspraak te maken. Lees onderstaande instructie goed door, en oefen met de uitspraak van het Nederlands.

Opbellen:

Bel de belastingtelefoon tel: 08000543 (gratis telefoonnummer)

Je krijgt dan een geautomatiseerd keuzemenu.

Kies de volgende keuzes:

- menu 1^e keuze 3
- menu 2^e keuze 1
- menu 3^e keuze 4

Als je dit goed hebt gedaan hebt krijg je nu een belastingmedewerker aan de telefoon.

Goedemorgen (of goedemiddag)

U spreekt met .....(je eigen naam noemen)

Ik wil graag een sofi-nummer aanvragen

Ik ben een Duitser die op het ROC Nijmegen een beroepsopleiding volgt. Ik ben 18 jaar (of ouder).

Omdat ik inwoner ben van de Europese Unie heb ik recht op een tegemoetkoming in de studiekosten.

Deze regeling wordt uitgevoerd door de IB-groep.

De IB-groep mag alleen maar betalingen verrichten naar een Nederlandse bankrekening. Dus moet ik een Nederlandse bankrekening openen. Om een Nederlandse bankrekening te openen heb ik een sofi-nummer nodig.

Daarom vraag ik nu een sofi-nummer aan.

Waarschijnlijk kan de mevrouw (of meneer) aan de telefoon nu direct een afspraak maken voor een bezoek aan het belastingkantoor in Nijmegen. Stieltjesstraat 2, 6511 AC Nijmegen

Het kan ook zijn dat ze om je telefoonnummer vraagt en zegt dat je wordt teruggebeld.

Als je teruggebeld wordt kan het zijn dat je direct een voorstel krijgt voor een afspraak: datum en tijd of dat je opnieuw moet uitleggen waarom jij een sofi-nummer nodig hebt.

Afspraak

Als je naar de afspraak op het belastingkantoor gaat moet je de volgende documenten meenemen:

- Geldig identiteitsbewijs (geen rijbewijs)
- Aanbevelingsbrief aanvraag sofi-nummer
- Bewijs van inschrijving ROC

Bijlage 7: Aanbevelingsbrief bij het aanvragen van een sofi-nummer

Met de onderstaande brief wordt het mogelijk gemaakt om de Duitse student zelfstandig een sofi-nummer te laten bemachtigen.

Belastingdienst
Stieltjesstraat 2
6511 AC Nijmegen

Betreft: Aanbeveling aanvraag sofi-nummer

Nijmegen, ...

Beste belastingdienstmedewerker,

Bij deze wil ik u informeren over het feit dat .....
geboren op ..... te ..... in Duitsland zich
heeft ingeschreven bij het ROC Nijmegen.

Omdat betrokkene inwoner is van de Europese Unie bestaat het recht op een tegemoetkoming in de studiekosten. Deze regeling wordt uitgevoerd door de IB-groep. De IB-groep mag uitsluitend betalingen verrichten naar een Nederlandse bankrekening. Om een Nederlandse bankrekening te openen heeft deze student echter een sofi-nummer nodig.

Bij deze verzoek ik u om betrokkene een sofi-nummer toe te kennen.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking,

Hoogachtend ,

Bijlage 8: Aanbeveling bij het openen van een Nederlandse bankrekening

Met de onderstaande lijst wordt het mogelijk gemaakt om een student zelfstandig een Nederlandse bankrekening te laten openen.

Bank .....

Betreft: Aanbeveling opening particuliere bankrekening

Nijmegen, ...

Beste bankmedewerker,

Bij deze wil ik u informeren over het feit dat .....
geboren op ..... te ..... in Duitsland zich
heeft ingeschreven bij het ROC Nijmegen.

Omdat betrokkene inwoner is van de Europese Unie bestaat het recht op een tegemoetkoming in de studiekosten. Deze regeling wordt uitgevoerd door de IB-groep. De IB-groep mag uitsluitend betalingen verrichten naar een Nederlandse bankrekening. Inmiddels heeft deze student ook een sofi-nummer.

Bij deze verzoek ik u om voor betrokkene een bankrekening te openen..

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking,

Hoogachtend,

Bijlage 10: artikel uit ZigZag, periodiek voor onderwijzend personeel bij ROC Nijmegen: enthousiaste Duitse studenten

Malte Block en Marcel de Witt zijn student op de Sector Economie en volgen er een opleiding tot administrateur op BOL4-niveau. De schrijfwijze van hun namen verraadt dat het hier om twee Duitsers gaat. Al anderhalf jaar zitten ze op het ROC en komen dagelijks vanuit Kleve resp. Emmerich naar Nijmegen.

Voor hen is het geen punt, die dagelijkse rit, in totaal bijna vier jaar lang, want “we komen met plezier.” Natuurlijk zijn er redenen om niet in Duitsland maar in Nederland een opleiding te volgen. “Economisch gaat het in Duitsland slechter dan in Nederland.” Maar er is meer dan dat. De opleiding in Nederland stelt echt meer voor. Marcel: “Als je in Duitsland stage loopt, dan houdt dat niet veel meer in dan koffie halen. Je leert niet de dingen waar het in feite om gaat.” Tijdens hun stages hier werden ze serieus aan het werk gezet. Marcel ontdekte tijdens zijn tijd bij Haskoning: “Dat is het, dat is wat ik wil.”

In Nederland, zo ervaren ze, is de mentaliteit beter en is iedereen vriendelijker. Malte: “Hier wil de docent werkelijk dat je de stof onder de knie krijgt, dat je iets leert. In Duitsland krijg je meer het gevoel dat ze niet veel anders doen dan je controleren. Daarnaast is in Nederland de individuele begeleiding ook veel beter, de docenten willen je echt helpen. Ook is de beoordeling veel objectiever. “Het is hier echt super.” Of ze landgenoten kunnen adviseren naar Nijmegen te komen? Dat kunnen ze, “maar dat betekent wel dat ze de motivatie uit zichzelf halen,” aldus Malte. “Dat ze bereid zijn te investeren in hun toekomst, wat in dit geval ook betekent dat ze moeite willen doen er een taal bij te leren.” Beiden hebben voordat ze met hun opleiding begonnen een intensieve taalcursus van een week op de Sector Educatie gevolgd en betreuren het achteraf dat ze niet langer de lessen hebben gevolgd. Nu waren ze toch wel heel erg op zelfstudie aangewezen.

Als bijkomend voordeel zien ze dat hun perspectief op het vinden van werk na een studie in het buitenland aanzienlijk toegenomen is.

p.s. Het gesprek vond in voortreffelijk Nederlands plaats!